

Faculteit Sociale Wetenschappen
 Academiejaar 2010-2011
 Januari 2011

Naam : .....
 Voornaam : .....
 Examenummer : .....

Schriftelijk examen

**S0A20A – SOCIOLOGIE - prof. dr. R. Laermans
 Reeks 1**

1. Verduidelijk *aan de hand van eenzelfde, zelfgekozen voorbeeld* de gelijkenissen en verschillen tussen de sociologische visies van Emile Durkheim resp. Max Weber ('zelfgekozen' betekent 'afkomstig noch uit de cursus, noch uit de colleges') (antwoord max. ½ pagina, vraag op 4 punten).

De gebruikte antwoordsleutel was:

(i) Durkheim (1,5 punt)

- object van de sociologie: sociale feiten + definitie (1 punt)

- methode: sociale feiten moeten uit andere sociale feiten verklaard worden met behulp van de statistiek (0,5 punt)

(ii) Weber (1,5 punt)

- object van de sociologie: betekenisgeving op basis van persoonlijke motivaties van handelen (1 punt)

- methode: interpretatie van handelen (betekenisadequaat) en causaal adequate verklaring door constructie van ideaaltypen; hier zit ook een belangrijke gelijkenis met Durkheim, die eveneens naar causale wetmatigheden op zoek gaat, zij het op een andere manier (0,5 punt)

(iii) Toepassing op het voorbeeld (1 punt)

2. Hoe zou je de notie van *culturele handeling* definiëren vanuit het mentalistisch cultuurbegrip resp. het interpretatief cultuurbegrip? Verduidelijk je twee definities aan de hand van een of meer *zelfgekozen voorbeelden* (antwoord max. ½ pagina, vraag op 4 punten).

De gebruikte antwoordsleutel was:

(i) definitie volgens het mentalistisch cultuurbegrip (1 punt): het gaat om geïnstitutionaliseerde cultuur + om het volgen van normen (concrete gedragsregels) die waarden vertalen, welke op hun beurt verwijzen naar achterliggende overtuigingen

(ii) aansluitend voorbeeld (1 punt)

(iii) definitie volgens het interpretatief cultuurbegrip (1 punt): het gaat om symbolisch handelen, i.e. de constructie, het gebruik en het begrijpen (actief interpreteren) van symbolische vormen. Daarbij wordt in het interpreteren aan de hand van een code een link gelegd tussen een materiële drager/betekenaar/symbool en een betekenis

(iv) aansluitend voorbeeld (1 punt)

Faculteit Sociale Wetenschappen
 Academiejaar 2010-2011
 Januari 2011

Naam : .....
 Voornaam : .....
 Examenummer : .....

MEERKEUZEVRAGEN

1. Bij juridische regels kunnen we in principe spreken van
  - a) verwachtingsverwachtingen
  - b) normatieve verwachtingen**
  - c) cognitieve verwachtingen
  - d) plichtverwachtingen

2. De moderne consumptiemaatschappij zorgt volgens Durkheim voor meer
  - a) egoïstische zelfmoorden
  - b) chronische anomie**
  - c) sociale cohesie
  - d) acute anomie

3. Welke van de volgende vier mogelijkheden kan in principe *niet* werken als een machtsbron:
  - a) geweld
  - b) geld
  - c) communicatieve rationaliteit**
  - d) vriendschapsgevoelens

Noot: communicatieve rationaliteit stoelt, zie cursustekst, op het principe van een machtsvrije dialoog van argument en tegen-argument, waarbij enkel de dwang van het beste argument mag spelen. Gevoelens, en dus ook vriendschapsgevoelens, kunnen daarentegen wel degelijk als machtsbron worden gebruikt (cfr. 'als je x niet doet, spreek ik niet meer tegen je').

4. Een afgestudeerde in de sociologie brengt zijn nieuwe vriendin de basisbeginselen van de sociologie bij. Zelf behaalde ze een ingenieursdiploma en kent ze dus niets van de discipline waarover haar vriend zo graag praat. Dit is een voorbeeld van
  - a) primaire socialisatie
  - b) secundaire socialisatie
  - c) enculturatie
  - d) acculturatie**

5. Volgens Claude Lévi-Strauss, de grondlegger van het structuralisme in de antropologie, denken mensen spontaan in termen van
  - a) categorieën
  - b) etiketten of labels
  - c) classificatieschema's**
  - d) waarnemings- en waarderingschema's

6. Gezien de theoretische uitgangspunten heeft het symbolisch interactionisme een sterke voorkeur voor
  - a) kwantitatief onderzoek
  - b) kwalitatief onderzoek**
  - c) interactionistisch onderzoek
  - d) een combinatie van kwantitatief en kwalitatief onderzoek

7. Er is wereldkeuken, met gerechten uit vele uithoeken van de wereld; en er is zgn. fusion keuken, waarin bijv. Oosterse rijst met Belgische spruitjes wordt vermengd in één enkel gerecht. Deze laatste ontwikkeling illustreert de notie van
  - a) mondialisering
  - b) internationalisering**

Faculteit Sociale Wetenschappen

Naam : .....

Academiejaar 2010-2011

Voornaam : .....

Januari 2011

Examenummer : .....

- c) culturele homogenisering
- d) culturele hybridisering**

8. Welk woord hoort *niet* in het onderstaande rijtje thuis:

- a) Ik-Ideaal
- b) lustprincipe**
- c) Boven-Ik
- d) identificatie

Noot: het Ik-Ideaal is een specifiek deel van het Boven-Ik; beide gaan terug op de identificatie met door de ouders voorgehouden waarden. Het lustprincipe is daarentegen verbonden met de werking van het onbewuste Id.

9. Carnaval is een typevoorbeeld van

- a) een herstelmecanisme
- b) informalisering
- c) een collectief ritueel
- d) een sociale ventielklep**

10. Bekeken vanuit Parsons' patroonvariabelen impliceert Webers karakterisering van de moderne maatschappij een hoge mate van

- a) toegewezen posities
- b) universalisme**
- c) doelrationaliteit
- d) collectieve oriëntatie

Noot: doelrationaliteit is Webers eigen term ter typering van de moderniteit; binnen Parsons' patroonvariabelen zit van de genoemde andere drie kenmerken alleen 'universalisme' langs de kant van een moderne, doelrationele samenleving.

11. Veel beleidsaandacht voor zij die onder de armoedegrens vallen, kan resulteren in een tekort aan beschermende maatregelen voor de groep die er qua inkomen maar net boven zit. Hierdoor kan op middellange termijn het aantal armen alsnog stijgen. Bekeken vanuit beleids oogpunt is dit een voorbeeld van een

- a) pervers effect
- b) manifeste disfunctie
- c) Mattheüs-effect
- d) latente disfunctie**

Het verwachte antwoord was 'latente disfunctie'. Deze vraag is evenwel komen te vervallen wegens de volgens de uitgevoerde Poirrot-test erg lage item-toets correlatie.

12. Een manager wil bij dalende winst rekening houden met zowel de belangen van de aandeelhouders als die van de arbeiders. Hij ziet zich geconfronteerd met

- a) een extern rolconflict
- b) 'role strain'
- c) rolambivalentie
- d) rollenincongruentie**

13. Welk begrip past *niet* in het onderstaande rijtje:

- a) organisatie
- b) sociale categorie**
- c) sociaal verband
- d) lidmaatschap

Faculteit Sociale Wetenschappen
 Academiejaar 2010-2011
 Januari 2011

Naam : .....
 Voornaam : .....
 Examenummer : .....

14. Het bestaan van verschillende klassen in onze samenleving illustreert het fenomeen van
- reproductie van sociale ongelijkheid
  - subjectieve sociale ongelijkheid
  - verticale sociale differentiatie**
  - horizontale sociale differentiatie

15. In een geïndividualiseerde samenleving als de Vlaamse verwachten we een toename van
- socialiteit
  - materialisme
  - sociale netwerken
  - doelrationaliteit

Het verwachte antwoord was 'socialiteit', maar eigenlijk kan 'sociale netwerken' ook. Dat resulteerde volgens de uitgevoerde Poirot-test in een erg lage item-toets correlatie, reden waarom de vraag is komen te vervallen.

16. Zegt een student: 'ik studeer net voldoende om voor ieder opleidingsonderdeel te slagen'. Overeenkomstig Mertons typologie is zo iemand een
- conformist**
  - innovator
  - ritualist
  - 'terugtrekker'

17. Welke uitdrukking hoort *niet* direct in het onderstaande rijtje thuis:
- role making
  - normatieve integratie**
  - situatiedefinitie
  - achterafgebied

18. In het autoverkeer rijden de Britten op het linkerbaanvak, terwijl wij rechts chaufferen. In beide gevallen gaat het om een voorbeeld van een
- gewoonte
  - moet-verwachting**
  - zede
  - plicht-verwachting

19. Bij de sociale werkelijkheid van een modale middelbare schoolklas past het best de notie van
- positietoewijzing
  - sociaal systeem**
  - positieset
  - enculturatie

20. Norbert Elias' notie van het zgn. egocentrische maatschappijbeeld wil bewust maken van
- het bestaan van een veralgemeende sociale afhankelijkheid**
  - de effecten van individualisering
  - de samenhang tussen individuele moeilijkheden en sociale problemen
  - het bestaan van een sociale dwang tot zelfdwang

21. Welk begrip hoort *niet* in het onderstaande rijtje thuis:
- organische solidariteit
  - soevereine macht**
  - 'Gesellschaft'
  - functionele differentiatie

Faculteit Sociale Wetenschappen
Academiejaar 2010-2011
Januari 2011

Naam : .....
Voornaam : .....
Examenummer : .....

22. De leden van eenzelfde taalgemeenschap begrijpen elkaar omdat ze gebruik maken van dezelfde
- a) symbolen
  - b) tekens
  - c) codes**
  - d) classificatieschema's
23. Bij Mead vertegenwoordigt het 'I' het .....deel van de persoonlijkheid (vul het ontbrekende woord in).
- a) gesocialiseerde
  - b) ongesocialiseerde**
  - c) veralgemeende
  - d) niet-veralgemeende
24. Stel dat je na het examen nog even snel naar de winkel gaat om wat eten en drank in te slaan. Indien je het meest passende begrip neemt, is wat je dan doet een voorbeeld van
- a) role-taking**
  - b) wisseling van positie-segment
  - c) het opnemen van een toegeschreven positie
  - d) dramaturgisch handelen